

CARICATUREN DOOR J. H. SPEENHOFF, IN DE
KUNSTZAAL MAK, AMSTERDAM.

Iedereen kent Speenhoff, natuurlijk! En de Speenhoff-kenner zal direct gaan neuriën „Daar komen de schù...ters” om dan te vervolgen met „Zondag's boonen, Maandag's boonen” enz. en te eindigen met „Vaarwel Marie!”

Wie Speenhoff „thuis” heeft, niet op de gramfoon, maar in een muziekboekje, zal weten dat hij ook wel eens teekeningetjes maakte — als illustraties van zijn liedjes, teekeningetjes zoo losjes weg, zonder eenige pretentie. Weinigen zullen echter weten dat dit eigenlijk zijn liefste werk is, dat het voor hem een genoegen, een uitspanning, een uitrusten is, tusschen zijn zangen, zijn optreden, en zijn litterair werk door.

Van niet algemeene bekendheid is wellicht, dat hij met zijn eerste teekeningetjes, een goede vijf-en-twintig jaar geleden, debuteerde in Elseviers Maandschrift.

Ze hadden iets van den eenvoud, den humor, de zucht naar ornametatie van het werk van Ko Doncker. Die versieringsneiging — die nog in Speenhoff zit — hebben beiden ongetwijfeld overgehouden uit den tijd dat zij voor behangselfabrieken patronen teekenden, wat tevens een goede oefening en leerschool geweest is voor het zetten van een vaste, strakke lijn, voor het gemakkelijk hanteeren van het penseel.

Deze eigenschappen toch vinden wij terug in menige portrettekening, op de tentoonstelling van caricaturen, die Speenhoff in de Januarimaand in de kunstzaal Mak hield, en die daarna naar Den Haag, Rotterdam, Dordrecht, Leiden en elders zal trekken.

Wij leeren hier Speenhoff van een andere, en toch ook weer van dezelfde zijde, als in zijn liedjes, kennen. Hij toont zich in deze caricatuur-portretten de goede, scherpe waarnemer, die met een neiging tot humor, zijn slachtoffers bekijkt, en met een onschuldige spotternij hun uiterlijke of innerlijke eigenaardigheden overdrijft.

Nu eens is het de ovale vorm van hoofd, die minister de Visser's kop tot een soort versierd paaschei maakt. (maar Speenhoff blijft binnen de grenzen van 't toelaatbare bij een minister), dan weer de hoekige plannige kop van minister Kan, die hij cubistisch opvat, en er het joviale en sportieve toch in behoudt. Typeeren, met een enkele rake lijn, vereenvoudigen van het bijkomstige, dat is het kenmerkende in Speenhoff's caricaturen, en daarbij varieert hij telkens zijn uitbeeldingswijze, zoekende naar de meest juiste techniek, en opvatting, die het best bij den persoon passen. Soms zal hij het noodig vinden om door een sterk gekleurde achtergrond, het profiel van den geportretteerde beter te doen uitkomen — als bij Johan de Meester bijv., een ander maal zal de achter-